

خارجی و امنیتی (CFSP: Common Foreign and Security Policy) تحریم‌های هدفمند علیه کشورهای مختلف، مجموعه‌های اقتصادی، گروه‌های سیاسی و افراد حقیقی را در «۲۷ حالت» وضع می‌کند. اتحادیه اروپا در پیمان اولیه تشکیل خود (TEU) ظرفیت اعمال ابزارهای محدود کننده که این سال‌ها به تحریم موسوم شده است را گنجانده است. پیمان رم در سال ۱۹۵۷ هم به کشورهای عضو اجازه می‌دهد که برای دستیابی به اهداف مشترک تجاری به تحریم‌های اقتصادی دست بزنند. ۱۰ با این حال از سال ۱۹۹۲ با تصویب پیمان ماستریخت اتحادیه اروپا اعمال تحریم‌های سیاسی را آغاز کرد. اکنون با بررسی جزئی‌تر این سیر تحول می‌توانیم به ۷ گام برای رسیدن به یک سیکل بالغ تحریمی دست پیدا کنیم:

- (۱) تصمیم‌گیری درباره لزوم اعمال تحریم
- (۲) طراحی تحریم (۳) اعمال تحریم (۴) مذاکره برای مذاکره (۵) مذاکره درباره چگونگی لغو تحریم (۶) آغاز تدریجی لغو تحریم (۷) لغو کامل تحریم و آغاز عادی سازی روابط

۱-۴- گام اول: تصمیم‌گیری درباره

لزوم اعمال تحریم

تصمیم‌گیری درباره لزوم اعمال تحریم از سوی اتحادیه اروپا مبانی خاص خودش را دارد. از جمله اساسی‌ترین مبانی برای مشروعیت بخشیدن به اعمال این ابزار قهری، سند «مبانی اساسی برای استفاده از اقدامات محدود کننده (تحریم‌ها)»^{۱۱} است. این سند معروف به سند «مبانی اساسی» (Basic Principles) در سال ۲۰۰۴ در پاسخ به درخواست شورای اروپا برای ایجاد یک ساختار و ساز و کار برای استفاده موثرتر از تحریم‌ها، توسط کمیته سیاسی و امنیتی اتحادیه (PSC) تصویب شده است. براساس این سند اتحادیه اروپا باید در همکاری با سازمان ملل متحد از سیاست‌های تحریمی استفاده کند. با این حال این تصمیم‌گیری همچنان هر زمان که ضروری باشد، مستقل از سازمان ملل برای دستیابی به «اهداف» اتحادیه اروپا انجام می‌شود.

بر این اساس سیاست تحریم در چارچوب

۴- تبیین ۷ گام در یک سیکل

تحریمی بالغ

تا به این جا بررسی کلی نمونه‌های متعدد اعمال ابزار قهری تحریم در سیاست خارجی اتحادیه اروپا این واقعیت کلی را روشن می‌کند که تحریم‌ها در سیاست خارجی غرب یک ماهیت متناوب دارند. به عبارت دیگر هرگونه تلاش ما برای تأمین خواسته‌های طرف تحریم کننده به منظور لغو تحریم‌ها، در عمل زمینه سازی برای آغاز بسته تحریمی جدیدی خواهد بود. این سیر تناوبی اعمال و لغو تحریم تا به جایی ادامه می‌یابد که نظام سیاسی در کشور هدف به کلی ساقط شود و یا این که به تمامی خواسته‌های طرف‌های تحریم کننده تن بدهد.

با این وجود برای روشن شدن جزئیات ساز و کار اعمال و لغو تحریم‌ها باید چارچوب و منطق آن‌ها را به طور کلی بررسی کنیم. این بررسی به روشن شدن ۷ مرحله یا گام منجر می‌شود که یک سیکل تحریمی را شکل می‌دهند. هرگاه این ۷ گام از ابتدا تا انتها طی بشود، یک سیکل تحریمی به بلوغ می‌رسد.

در یک نگاه جزئی‌تر باید گفت که توجه جدی اتحادیه اروپا به ابزار قهری تحریم از سال ۱۹۹۲ با آغاز اجرای پیمان ماستریخت (Maastricht Treaty) رشد جدی داشته است. به طور کلی شورای اتحادیه اروپا (Council of EU) با وضع سیاست مشترک

در بررسی نمونه برمه ابعاد مهم دیگری از ساختار تحریم روشن می‌شود. در منطق و سیر اتحادیه اروپا و اعضای این اتحادیه در تحریم دیگر کشورها، می‌توان با تغییر موازنه منافع کشورهای عضو در عمل از به بلوغ رسیدن سیکل تحریمی پیشگیری کرد. به عبارت دیگر عامل توقف اعمال را می‌توان با ایجاد منافع مشترک بین کشور تحریم شده و طرف‌های تحریم کننده از دوگانه برد-باخت به دوگانه بُرد-بُرد تغییر داد. اینچنین در عمل با کاهش پایداری اعضای اتحادیه به چارچوب تحریم‌ها، دوره اعمال تحریم به پایان می‌رسد.

۳-۳- لیبی

در ۲ نمونه بلاروس و برمه، گونه اول تحریم‌های اتحادیه اروپا، یعنی تحریم‌های حقوق بشری را بررسی کردیم. اما در بررسی نمونه لیبی با گونه دوم تحریم‌های اتحادیه اروپا یعنی تحریم‌های امنیتی روبرو هستیم. با این حال باید توجه داشت که یک کشور می‌تواند همزمان تحت تحریم‌های حقوق بشری و تحریم‌های امنیتی قرار بگیرد. به عبارت دیگر اتحادیه اروپا جنگ و نزاع غیرتسلیحاتی خود را در ۲ جبهه علیه کشور می‌گشاید. کنستانتی گبرت در گزارش شورای روابط خارجی اروپا در این باره می‌نویسد: «کشوری که تحریم‌های امنیتی بر آن اعمال شده باشد، ممکن است همزمان ناقض حقوق بشر هم باشد اما در چنین شرایطی تأمین تبعیت امنیتی آن کشور اولویت دارد.»

نمودار زمانی تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه کشور لیبی

در این نمودار ۳ سیکل تحریمی بالغ مشاهده می‌شود که سیکل سوم با سرنگونی معمر قذافی به پایان رسید

